

Information om praktisk tjänstgöring för tandhygienister med utbildning utanför EU och EES

Vägen till legitimation

Praktisk tjänstgöring är en del av Socialstyrelsens väg till legitimation för tandhygienister utbildade utanför EU/EES. Vägen till legitimation innehåller följande steg

- granskning av utbildningen
- kunskapsprov
- praktisk tjänstgöring
- kurs i svenska författningar
- svenska språket.

Det finns mer information om de olika stegen på Socialstyrelsens webbplats, <http://legitimation.socialstyrelsen.se>.

Vad som krävs för legitimation

Tandhygienister utbildade utanför EU/EES ska uppvisa den kunskap, kompetens och lämplighet som krävs för legitimation efter genomgången tandhygienistutbildning i Sverige, det vill säga tandhygienistexamen.

Bedömning genom kunskapsprov och praktisk tjänstgöring

Kunskapsprovet är på svenska och innehåller både ett teoretiskt och ett fallbaserat delprov. Genom godkänt kunskapsprov har tandhygienisten utbildad utanför EU/EES visat sig ha den teoretiska kunskap som krävs för svensk legitimation.

Syftet med den praktiska tjänstgöringen är att göra en bedömning av lämpligheten för yrket och en bedömning av kompetensen i en klinisk omgivning.

Kunskapsprovet måste vara godkänt

Den som ska göra praktisk tjänstgöring måste ha klarat kunskapsprovet innan hen kan påbörja tjänstgöringen. Socialstyrelsen anser att godkänt resultat på kunskapsprovet visar att tjänstgöraren har språkliga förutsättningar att arbeta patientsäkert. Därför kräver Socialstyrelsen inte att tjänstgöraren har godkänt betyg i svenska språket för att kunna påbörja tjänstgöringen. Godkänt resultat på kursen i svenska författningar krävs inte heller. Verksamheten får dock själv ta ställning till om den vill att tjänstgöraren ska ha avklarat dessa steg innan hen tas emot för tjänstgöring.

Handledaren bör ha erfarenhet

Tjänstgöringen ska ske under handledning av någon som har haft svensk legitimation som tandhygienist i minst tre år. Socialstyrelsen rekommenderar att handledaren har erfarenhet av handledning. Det är verksamheten som avgör om handledaren har tillräcklig erfarenhet för att handleda och bedöma tjänstgöraren.

Praktisk tjänstgöring under sex månader

Den praktiska tjänstgöringen ska genomföras under sex månader i en följd. Tjänstgöringen sker på heltid och åtminstone 80 % av arbetstiden ska vara kliniskt arbete. Om tjänstgöringen genomförs på deltid (måste vara minst på halvtid) så måste den sammanlagda tjänstgöringstiden motsvara sex månaders heltidstjänstgöring.

Tjänstgöringstiden kan inte förkortas. Den får heller inte förlängas utan att Socialstyrelsen godkänt en förlängning. Om verksamheten vill förlänga tjänstgöringen ska den kontakta Socialstyrelsen med en motivering till varför tiden behöver förlängas. Om det uppstår avbrott i tjänstgöringen på grund av exempelvis sjukdom kan verksamheten kontakta Socialstyrelsen för vägledning i det enskilda fallet.

Socialstyrelsen ansvarar inte för ekonomisk ersättning till tjänstgöraren eller eventuella försäkringar som behövs under den praktiska tjänstgöringen.

Var den praktiska tjänstgöringen kan genomföras

Tjänstgörarens kompetens och lämplighet ska bedömas enligt kraven för svensk legitimation. För att en bedömning ska kunna göras ställs vissa krav på verksamheten. Tjänstgöraren ska disponera en egen klinikstol och förväntas behandla åldersblandade patienter motsvarande en allmäntandvård.

Det är verksamheten som själv tar ställning till om den är lämplig för praktisk tjänstgöring med utgångspunkt i den bedömning av tjänstgöraren som ska göras genom att fylla i intyget om praktisk tjänstgöring.

Intyget blir en del av Socialstyrelsens beslutsunderlag

För att Socialstyrelsen ska få ett bra beslutsunderlag så ska verksamhetschefen och handledaren fylla i ett intyg om den praktiska tjänstgöringen. Intyget är utformat utifrån kraven på kompetens och lämplighet för tandhygienistexamen.

I intyget finns ett bedömningsunderlag med specificerade arbetsuppgifter där tjänstgörarens kompetens ska bedömas. Det finns även öppna

frågor, med stödtext hämtad från bland annat examenskraven, där svaren kan formuleras fritt.

I bedömningen ska synpunkter på tjänstgörarens lämplighet och kompetens även inhämtas från annan tandvårdspersonal inom verksamheten.

Intyget ska skrivas under av verksamhetschefen, handledaren och tjänstgöraren. Handledaren ska även skriva under varje sida av intyget.

Intyget ska i original skickas in till Socialstyrelsen efter avslutad tjänstgöring. Genomgången praktisk tjänstgöring innebär inte att legitimation automatiskt kommer att meddelas.

Socialstyrelsen vill betona att praktisk tjänstgöring främst handlar om att göra en bedömning och inte om att utbilda. Det ska dock finnas i åtanke att tjänstgöraren behöver lite tid för att vänja sig vid arbetsplatsen, IT-systemen och liknande.

Avbryt tjänstgöringen om det finns brister

Den praktiska tjänstgöringen ska i vissa fall avbrytas och Socialstyrelsen informeras om detta. Tjänstgöringen ska avbrytas om tjänstgöraren uppvisar så stora brister i kompetens eller lämplighet att det kan befaras utgöra en risk för patientsäkerheten. Tjänstgöringen ska också avbrytas om tjänstgöraren har sådana brister i det svenska språket att det försvårar en bedömning av kompetensen. Socialstyrelsen tar då ställning till om det finns förutsättningar för fortsatt tjänstgöring.

Arbetsuppgifter som tjänstgöraren får utföra

Tjänstgöraren kan behörighetsmässigt jämföras med någon som genomför verksamhetsförlagd utbildning. De flesta arbetsuppgifter inom tandvården är inte reglerade på så sätt att det finns krav på vem som får utföra dem. Hälso- och sjukvårdens regelverk ställer främst krav på hur arbetsuppgifter ska utföras, inte vem som får utföra dem. Många arbetsuppgifter kan därför utföras av hälso- och sjukvårdspersonal utan legitimation. Det finns mer information på Socialstyrelsens webbplats om vem som får göra vad i hälso- och sjukvården och tandvården, <https://vemfargoravad.socialstyrelsen.se>.

Skicka intyget till
Socialstyrelsen
Behörighet
106 30 STOCKHOLM**Uppgifter om den praktiska tjänstgöringen**

Namn på den som gjort praktisk tjänstgöring	Verksamhet/klinik
Personnummer	Tjänstgöringsperiod (ååmmdd – ååmmdd)

Uppgifter om de ansvariga för bedömningen

Datum	Datum
Verksamhetschefens underskrift	Handledarens underskrift
Namnförtydligande och personnummer	Namnförtydligande och personnummer
Verksamhetschefens e-postadress	Handledarens e-postadress
Verksamhetschefens telefonnummer	Handledarens telefonnummer

Underskrift av den som gjort praktisk tjänstgöring

Jag har tagit del av bedömningen (tjänstgörarens underskrift)

Bedömning av den praktiska tjänstgöringen

Ni som bedömer den praktiska tjänstgöringen ska först kryssa i om tjänstgöraren behärskar de specificerade arbetsuppgifterna i checklistan. Sedan ska ni med fri formulering, utifrån stödtext från bland annat examenskraven, beskriva

- omdömes- och problemlösningsförmågan
- förhållningssättet mot patienter och personal
- den allmänna lämpligheten som tandhygienist
- eventuella brister i ett patientsäkert arbete.

Den som har gjort praktisk tjänstgöring

1. kan tillämpa hygienrutiner och smittskydd?

ja nej

ev. kommentar:

2. har kunskap om principerna om hjärt-lungräddning?

ja nej

ev. kommentar:

3. kan inhämta relevant hälsoinformation från och samtala professionellt med vuxna patienter?

ja nej

ev. kommentar:

4. kan inhämta relevant hälsoinformation från och samtala professionellt med barnpatienter och deras närstående?

ja nej

ev. kommentar:

5. kan dokumentera information från anamnes, undersökning och behandling i journal?

ja nej

ev. kommentar:

6. kan värdera och tillämpa olika metoder avseende strålskydd, för att reducera röntgenstråldos till patient, personal och medföljande personer vid intraoral röntgenbildtagning?

ja nej

ev. kommentar:

Handledarens underskrift

---

7. kan redogöra för indikationer för röntgenundersökningar samt värdera röntgenbilders kvalitet och eventuellt behov av att ta ytterligare röntgenbilder?

ja nej

ev. kommentar:

8. kan identifiera anatomiska strukturer i röntgenbilder och tillämpa radiologisk teknik för diagnostik av karies och parodontit?

ja nej

ev. kommentar:

9. kan på ett tillförlitligt sätt registrera och diagnosticera karies och parodontit hos vuxna?

ja nej

ev. kommentar:

10. kan på ett tillförlitligt sätt registrera och diagnosticera karies och parodontit hos barn?

ja nej

ev. kommentar:

11. kan beskriva verkningsmekanismer, terapeutiska effekter och biverkningar/interaktioner av de vanligaste läkemedlen som används inom tandvården samt kan förskriva läkemedel inom sin förskrivningsrätt?

ja nej

ev. kommentar:

12. kan beskriva kostens betydelse för hälsa och ohälsa (till exempel redogöra för kostens innehåll och funktion avseende kolhydrater, proteiner och fetter samt beskriva matcirkeln och relationen mellan kostvanor och oral hälsa)?

ja nej

ev. kommentar:

Handledarens underskrift

---

13. kan kan identifiera funktionsrelaterade symtom i käkssystemet samt vidta relevanta åtgärder vid förekommande avvikelser?
 ja nej
ev. kommentar:
14. kan skilja på normal munslemhinna och slemhinna med patologiska förändringar samt vidta relevanta åtgärder vid förekommande avvikelser?
 ja nej
ev. kommentar:
15. kan tolka undersökningsdata och identifiera tillstånden karies, gingivit och parodontit samt utifrån patientens munhälsotillstånd, reflektera över och planera för lämpliga munhälsofrämjande och förebyggande åtgärder samt för behandlingsåtgärder som kan utföras av tandhygienist?
 ja nej
ev. kommentar:
16. kan utföra åtgärder inom tandhygienistens kompetensområde i syfte att främja munhälsa samt förebygga och behandla karies och parodontit?
 ja nej
ev. kommentar:
17. kan utföra kliniska undersökningar, genomföra munhälsovårdande åtgärder och utvärdera insatta åtgärder för patienter med särskilda behov, till exempel omsorgsberoende äldre?
 ja nej
ev. kommentar:
18. kan bemöta och kommunicera med barn och ungdomar utifrån deras utvecklingsnivå och ålder?
 ja nej
ev. kommentar:

Handledarens underskrift

---

19. kan informera om och instruera i munhygienåtgärder för barn och ungdomar samt deras närstående?

ja nej

ev. kommentar:

20. kan planera och genomföra munhälsoinformation på gruppnivå?

ja nej

ev. kommentar:

21. kan utföra förebyggande behandling på barn och ungdomar?

ja nej

ev. kommentar:

22. kan kritiskt granska och utvärdera sin genomförda behandling samt bedöma prognosen för patientbehandlingen?

ja nej

ev. kommentar:

23. kan analysera behovet av annan medicinsk eller odontologisk yrkeskompetens och vid behov konsultera eller remittera för utredning eller behandling av annan yrkeskompetens?

ja nej

ev. kommentar:

24. kan tillämpa samtalsmetoder som lämpar sig för återkoppling och rådgivning i oral hälsa samt tillämpa relevanta teoretiska kunskaper i oral hälsa vid munhälsosamtal?

ja nej

ev. kommentar:

Handledarens underskrift

Nedan ska handledaren i fritext beskriva sin bedömning av tjänstgöraren avseende omdömesförmåga, förhållningssätt och allmän lämplighet samt eventuella brister i ett patientsäkert arbete. Under respektive rubrik finns text hämtad från examensmålen i högskoleförordningen (1993:100).

Omdömesförmåga

Tandhygienister ska visa förmåga att kritiskt granska, bedöma och använda relevant information samt att förmedla sin kunskap till olika grupper och därmed bidra till utvecklingen av yrket och verksamheten. Tandhygienister ska visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att fortlöpande utveckla sin kompetens.

Förhållningssätt mot patienter

Tandhygienister ska visa empatisk förmåga samt förmåga till ett professionellt förhållningssätt gentemot patienter och deras närstående.

Handledarens underskrift

Förhållningssätt mot personal

Tandhygienister ska visa förmåga till lagarbete och samverkan med andra yrkesgrupper. Synpunkter ska inhämtas från annan personal i verksamheten. Vilka åsikter har andra som arbetat med tjänstgöraren om exempelvis omdömesförmågan samt förhållningssättet mot patienter och personal?

Allmän lämplighet som tandhygienist

En tandhygienist ska visa förmåga att med helhetssyn på människan göra åtgärdsbedömningar utifrån relevanta vetenskapliga, samhällseliga och etiska aspekter med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna.

Eventuella brister i ett patientsäkert arbete

Om det framkommit exempelvis egenskaper, attityder, information till patienter eller behandlingsmetoder som kan utgöra en risk för patientsäkerheten ska de beskrivas här.

Handledarens underskrift
